

बृहदुक्थो वामदेव्यः। इन्द्रः। त्रिष्टुप्।

तां सु ते कीर्तिं मघवन्महित्वा यत्त्वा भीते रोदसी अह्वयेताम्।

प्रावो देवाँ आतिरो दासमोजः प्रजायै त्वस्यै यदशिक्ष इन्द्र ॥ १०.०५४.०१

मघवन्- सम्पद्वन्। यत्- यदा। त्वा- भवन्तम्। भीते- भयसम्पन्ने। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ।
अह्वयेताम्- रक्षायै आह्वयामासतुः। तदा। ओजः- भवद्वलेन। दासम्- उपक्षपयितारम्। अतिरः-
अनाशयः। देवान्- द्योतनशक्तीः। प्रावः- प्रकर्षेण ररक्षिथ। इन्द्र- परमेश्वर। अस्यै- एतस्यै।
प्रजायै। यत्। अशिक्षः। तत्। ते- तव। सु कीर्ति- शोभनं यशः। महित्वा- महत्या धारणया
कीर्तये ॥१॥

यदचरस्तन्वा वावृधानो बलानीन्द्र प्रब्रुवाणो जनेषु।

मायेत्सा ते यानि युद्धान्याहुर्नाद्य शत्रुं ननु पुरा विवित्से ॥ १०.०५४.०२

तन्वा- रूपेण। वावृधानः- प्रवृद्धः सन्। इन्द्र- ईशनाधिदैवत। जनेषु- प्रजासु। बलानि-
स्वविक्रमम्। प्रब्रुवाणः- कथयन्। यत्। अचरः- अकरोः। सा- तत्। माया इत्- ज्ञानमयमेव।
ते- तव। यानि। युद्धानि- वृत्रहननादीनि। आहुः- शिष्टा वदन्ति तानि। माया इत्- ज्ञानमयान्येव।
अद्य- सर्वं जितमिति कारणेन इदानीम्। पुरा- पुरेव। शत्रुम्- रिपुम्। न विवित्से- न लभसे ॥२॥

क उ नु ते महिमनः समस्यास्मत्पूर्व ऋषयोऽन्तमापुः।

यन्मातरं च पितरं च साकमजनयथास्तन्वः स्वायाः ॥ १०.०५४.०३

समस्य- समत्त्वसम्पन्नस्य। ते- तव। महिमनः- महिम्नः। अन्तम्। अस्मत्पूर्वे- अस्मत्पूर्वाः।
के ऋषयः- क उपासकाः। आपुः- प्रापुः। केपि नापुरिति भावः। स्वायाः- स्वकीयात्। तन्वः-
रूपात्। मातरं च पितरं च- द्यावापृथिव्यौ। साकम्- युगपदेव। अजनयथाः- सृष्टवान् ॥३॥

चत्वारि ते असुर्याणि नामादाभ्यानि महिषस्य सन्ति।

त्वमङ्ग तानि विश्वानि वित्से येभिः कर्माणि मघवञ्चकथं ॥ १०.०५४.०४

महिषस्य- महात्मनः । ते- तव । असुर्याणि- वीर्यसम्पन्नानि । चत्वारि । अदभ्यानि- अहिंस्यानि ।
नाम- नामोपलक्षितरूपाणि । सन्ति- भवन्ति । मघवन्- सम्पद्वन् । येभिः- यैः । कर्माणि-
वीर्याणि । चकर्थ- अकरोः । तानि । विश्वानि- सर्वाणि । वित्से- वेत्सि ॥४॥

त्वं विश्वा दधिषे केवलानि यान्याविर्या च गुहा वसूनि ।

काममिन्मे मघवन्मा वि तारीस्त्वमाज्ञाता त्वमिन्द्रासि दाता ॥ १०.०५४.०५

यानि- याः । वसूनि- सम्पदः । आविः- आविर्भूताः प्रकटिताः प्रसिद्धाः । या च गुहा- या
अप्रकटिताः रहस्यमय्यः । ताः । केवलानि- असाधारण्यः । विश्वा- सर्वाः । त्वम् । दधिषे-
धारयसि । मघवन्- सम्पद्वन् । मे- मम । कामम्- इच्छाम् । मा वि तारीः- मा हिंसीः । त्वम् ।
आज्ञाता- नियमिता । इन्द्र- परमेश्वर । त्वम् । दाता- दायकः । असि- भवसि ॥५॥

यो अदधाज्ज्योतिषि ज्योतिरन्तर्यो असृजन्मधुना सं मधूनि ।

अघं प्रियं शूषमिन्द्राय मन्म ब्रह्मकृतौ बृहदुक्थादवाचि ॥ १०.०५४.०६

यः । ज्योतिषि अन्तः- ज्योतिष्मत्सु द्रव्येषु । ज्योतिः- प्रकाशम् । अदधात्- धारयति । यः ।
मधुना- माधुर्यरसेनाध्यात्मिकसोमेन । मधूनि- बाह्यसोमान् रसोपलब्धिस्थानानि वा । असृजत्-
ससर्ज । इन्द्राय- तस्मै परमेश्वराय । ब्रह्मकृतः- तपस्विनः । बृहदुक्थात्- महामन्त्रयुक्तादुपासकात् ।
शूषम्- बलयुक्तम् । प्रियम् । मन्म- मननम् । अवाचि- उच्यते ॥६॥